

SOCIALTJÄNSTFÖRVALTNINGEN

utvärderingen

STOCKHOLM HVB BARN & UNGDOM

1/211

HVB

Sid

Barn, ungdomar och föräldrar inskrivna 2004

SAMMANFATTNING

I Stockholm HVB Barn och Ungdom (HVB BoU) ingår verksamheter för barn i åldrarna 0-12 år med föräldrar och för ungdomar omfattande bl.a. akutvård, utredning, stöd, behandling och skyddat boende. År 2004 påbörjades den s.k. "HVB-utvärderingen" med syfte att ge underlag för metodutvecklingen både inom de enskilda verksamheterna och inom HVB BoU som helhet.

I denna första resultatsammanställning redovisas uppgifter om målgruppen år 2004 med tyngdpunkten på de inskrivningar som pågick längre tid än en vecka. Det gällde 115 barn, 73 ungdomar och 90 föräldrar. Förutom inskrivningar av barn med eller utan föräldrar samt ungdomar förekom också inskrivningar av föräldrar som väntade barn.

Könsfördelningen bland de inskrivna barnen var huvudsakligen jämn. Bland ungdomarna förekom en övervikt av flickor eftersom flera av ungdomsverksamheterna är riktade enbart till flickor. Inom de flesta verksamheterna förekom en klar övervikt av barn och ungdomar med utländsk bakgrund jämfört med befolkningen i stort.

Samtliga stadsdelsförvaltningar i Stockholm och de flesta kommuner i Stockholms län gjorde under året inskrivningar i HVB BoU. Andelen LVU-inskrivningar var 29 % bland barnen och 19 % bland ungdomarna.

De inskrivna barnen och ungdomarna kom i stor utsträckning från splittrade familjer och de flesta bodde med enbart mamman innan inskrivningen. Många av barnen och ungdomarna hade haft problem i skolgången och enbart en mindre andel hade tillgång till organiserade fritidsaktiviteter före inskrivningen.

Inskrivningarna i barn- och föräldraverksamheterna berodde i de flesta fall på föräldrarnas problem, i synnerhet mammornas. Svårigheter i föräldrarollen och omsorgsförmågan var den vanligaste inskrivningsorsaken. Relationskonflikter och olika former av sociala problem förekom också i stor omfattning liksom psykiska problem och missbruks-problem. Många av barnen hade någon form av psykiska problem.

Bland ungdomarna hade en påfallande stor andel utsatts för våld, psykiska övergrepp eller hot om våld. Skolproblem, andra beteendeproblem och relationsproblem var vanliga inskrivningsorsaker. De flesta ungdomarna skrevs in för att de inte kunde bo kvar i föräldrahemmet.

Den genomsnittliga inskrivningstiderna var i akutverksamheterna 1,5–2 mån och i stöd- och behandlingsverksamheterna 6 mån. (barn/föräldraverksamheterna) resp. 10 mån (ungdomsverksamheterna). 53 % av utskrivningarna gjordes efter utfört uppdrag. Vidare gjordes ett antal utskrivningar p.g.a. att annan behandling eller placering påbörjades eller planerades. Cirka 25 % av inskrivningarna i barn- och föräldraverksamheterna och cirka 35 % av inskrivningarna i ungdomsverksamheterna avslutades eller avbröts av föräldrarna resp. ungdomarna, av verksamheten eller på grund av administrativa beslut. Andelen utskrivningar på egen begäran var störst inom det skyddade boendet för flickor.

De flesta barnen flyttade efter utskrivningen tillbaka till föräldrahemmet. Andelen återflyttningar till hemmet var större när utskrivningen skedde efter utfört uppdrag. I de fall uppdragen inte hade utförts flyttade en större andel till jourhem eller vårdboende. Bland ungdomarna var andelen som flyttade till ett eget självständigt boende eller till tränings- eller försökslägenhet betydligt större efter utfört uppdrag än efter övriga utskrivningsorsaker.

FÖRORD

Ett stort antal personer är involverade i HVB-utvärderingen, både i planeringsarbetet och genomförandet av projektet. Många i verksamheterna inom Stockholm HVB Barn och Ungdom har givit synpunkter på projektets utformning, deltagit i information och utbildning, och på andra sätt bidragit med kunskaper och erfarenheter. Ifyllandet av uppgifter har berört i stort sett all personal. Utvärderingsansvariga inom varje verksamhet har tillsammans med undertecknade utgjort den s.k. utvärderingsgruppen. Det har under hela tiden funnits ett stort engagemang och intresse för att utforma och genomföra arbetet. Resultatet kommer förhoppningsvis att vara av vikt och intresse för både de enskilda verksamheterna och HVB BoU-verksamheten i stort när det gäller metod- och kvalitetsutvecklingen.

Utöver allt arbete som många personer inom verksamheterna lagt och lägger ner vill vi nämna några av de utomstående experter, som anlitats under projektets gång. Det gäller i första hand sociolog och forskare Ulla Jergeby, IMS Socialstyrelsen och socionom och forskningsassistent Francesca Östberg, FoU-enheten, Stockholms stad. Ulla Jergeby och Francesca Östberg ledde de studiecirkelar i egenutvärdering som utgjorde en grund för projektets igångsättande och har kontinuerligt bidragit med viktiga synpunkter på utformandet av materialet. Vi är mycket tacksamma för den hjälpen och ser fram mot ett fortsatt samarbete.

I arbetet har vi även fått hjälp av studierektor Marie Sallnäs, institutionen för socialt arbete, Socialhögskolan, och forskare Ulrika Bergström, Stockholms Universitet.

Stockholm den 27 mars 2007

Caroline Nordgren

Allan Kanter

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	4
Bakgrund och syfte	4
Utvärderingsarbetets olika nivåer	5
Verksamheterna inom Stockholm HVB B&U	5
VERKSAMHETER FÖR BARN 0-12 ÅR MED FÖRÄLDRAR.....	5
VERKSAMHETER FÖR UNGDOMAR.....	5
METOD	6
Undersökningsgruppen	6
Instrument	6
Undersökningens genomförande	6
Statistiska metoder	7
Rapportens innehåll	7
RESULTAT	8
Bortfall	8
Inskrivna barn, ungdomar och föräldrar under 2004	8
Barn och ungdomar inskrivna längre än 7 dagar	9
ÅLDER.....	9
KÖN.....	10
UTLÄNDSK BAKGRUND.....	11
MEDBORGARSKAP.....	11
PLACERANDE KOMMUN ELLER STADSDEL.....	12
PLACERINGSBESLUT.....	12
BARNENS OCH UNGDOMARNAS SITUATION INNAN INSKRIVNINGEN.....	13
PROBLEM OCH SVÅRIGHETER INNAN INSKRIVNINGEN.....	15
UPPDRAG OCH MÅL.....	19
UTSKRIVNINGSUPPGIFTER.....	21
Barn inskrivna 0 – 7 dagar	26

BAKGRUNDSUPPGIFTER.....	26
PROBLEMOMRÅDEN.....	
26	
UPPDRAG.....	26
UTSKRIVNINGSORSAKER.....	
27	
BOENDET EFTER UTSKRIVNING.....	27
EN SAMMANFATTANDE BILD.....	28
Inskrivnings och bakgrundsuppgifter.....	
28	
Placerande kommun.....	
29	
Barnens och ungdomarnas situation innan inskrivning.....	
29	
Utskrivningsuppgifter.....	
30	

INLEDNING

Bakgrund och syfte

1994 övergick ett antal verksamheter inom Stockholms läns landsting i statlig och kommunal regi. Olika former av utvärderingar genomfördes inom enskilda HVB BoU-verksamheter under senare delen av 1990-talet. Ett gemensamt utvärderingsmaterial för hela Stockholm HVB Barn och Ungdom gjordes och användes helt eller delvis av verksamheterna. Materialet var omfattande och behövde revideras vilket kom att göras av Utvärderingsgruppen inom Stockholm HVB Barn & Ungdom.

2002 deltog personal från alla verksamheter inom Stockholm HVB Barn & Ungdom i en cirkel i egenutvärdering genomförd av Socialtjänstförvaltningens FoU-enhet. Syftet med cirkeln var att skapa en gemensam kunskapsbas för uppföljnings- och utvärderingsfrågor samt möjligheter till erfarenhetsutbyte. Genom cirkeln stärktes deltagarna i sin uppfattning att det var möjligt att finna gemensamma sätt att beskriva den målgrupp man arbetade med och att genomföra uppföljningar.

Under 2003 fick gruppen som deltagit i forskningscirkeln uppdraget att revidera tidigare utvärderingsmaterial. En utvärderingsgrupp bildades som bestod av en utvärderingsansvarig från varje verksamhet. Caroline Nordgren, socionom och tidigare bitr. verksamhetschef inom HVB BoU, blev samordnare och administrativt ansvarig för gruppens arbete. Under 2004 knöts Allan Kanter, psykolog inom HVB BoU, till gruppen som ansvarig för databearbetning och avrapportering. Arbetet med utvärderingsmaterialets

första del, ”Formulär för målgruppsbeskrivning av barn, ungdomar och föräldrar inom Stockholm HVB Barn & Ungdom”, blev klart under 2004 och Göran Kull, datakonsult, anlätades för att utarbeta en dataversion av formuläret i dataprogrammet Excel. Olli Berglund, HVB BoU, har varit behjälplig med statistiksammanställning.

En grundläggande faktor i utvärderingsarbetet har varit att all personal i verksamheterna skulle vara delaktiga i utformningen av materialet och i datainsamlingsarbetet. De utvärderingsansvariga från de olika verksamheterna har tillsammans med Caroline Nordgren och Allan Kanter reviderat målgruppsbeskrivningen och arbetat fram metoderna för materialinsamlingen.

Det övergripande syftet med utvärderingen är att beskriva den inskrivna målgruppen inom Stockholm HVB Barn och Ungdom, utvärdera insatserna samt göra uppföljningar om barnen, ungdomarna och familjerna en tid efter utskrivningen. Ett ytterligare syfte är att göra mera omfattande utvärderingar med evidensbaserade instrument i de olika verksamheterna.

HVB-utvärderingen utgör i första hand ett underlag för verksamhetsutvecklingen.

Utvärderingsarbetets olika nivåer

HVB-utvärderingen genomförs på tre olika nivåer. Den första och andra nivån är gemensam för samtliga verksamheter medan den tredje nivån anpassas till respektive verksamhet. Under de första åren, 2004 och 2005, har arbetet huvudsakligen fokuserats på den första nivån.

NIVÅ 1 - Målgruppsbeskrivning med utförliga inskrivningsuppgifter och ett mindre antal översiktliga utskrivningsuppgifter.

NIVÅ 2 - Instrument för utvärdering:

A. Bedömningar direkt efter utskrivningen gjorda av socialsekreterare resp. av de utskrivna ungdomarna och föräldrarna.

B. Uppföljningsuppgifter 6 månader efter utskrivningen från socialsekreterarna resp. ungdomarna och föräldrarna.

NIVÅ 3 - Utvärdering med etablerade och validerade utvärderingsinstrument, anpassade till resp. verksamhet och målgrupp.

Verksamheterna inom Stockholm HVB Barn och Ungdom

Inom Stockholm HVB Barn och Ungdom ingår verksamheter med stora olikheter avseende målgrupp och arbetsinriktning. Verksamheterna är under ständig förändring som följd av nya problembilder i samhället, behov av nya arbetsmetoder, minskad efterfrågan för vissa målgrupper samt mer övergripande politiska beslut om vad staden ska erbjuda.

De flesta inskrivningar inom Stockholm HVB Barn och Ungdom gäller olika former av dygnet-runt boenden, inklusive skyddat boende, stödboende och jourhemsplacering i familjehem. Verksamheter som arbetar enbart under dagtid ingår också.

Under år 2004 ingick följande verksamheter i Stockholm HVB Barn och Ungdom:

VERKSAMHETER FÖR BARN 0-12 ÅR MED FÖRÄLDRAR

Eurenii Minne, akut- och utredningsverksamhet, dygnet-runt boende

Järva, akut- och utredningsverksamhet, dygnet-runt boende

Surbrunnsgatans stödboende för barn och föräldrar o/e gravida mammor/föräldrapar, dygnet-runt boende

Duvnäs föräldrastöd, dagverksamhet

Lida, familjebehandlingsverksamhet, dygnet-runt boende

Skå, barn- och familjecenter samt enhet för enbart barn, dygnet-runt boende

Jourhemsverksamheten, för barn utan föräldrar, dygnet-runt boende

VERKSAMHETER FÖR UNGDOMAR

BAS, behandlings- arbets- och studiecenter för ungdomar

Giovannis stödboende, stödboende för ungdomar

Giovannis behandlingshem, behandlingshem för flickor

Linggården, behandlingshem för ungdomar

Kruton, skyddat boende samt kris- och utredningscenter för flickor

Under 2004 gjordes förutom på Eurenii Minne och Järva akutinskrivningar i första hand i Jourhemsverksamheten och på Kruton.

I slutet av 2004 beslutade Socialtjänstnämnden att verksamheterna på Lida och Skå skulle läggas ned vid halvårsskiftet juni/juli 2005. Lida och Skå ingår i utvärderingsmaterialet för 2004, men nedläggningen av verksamheterna året därpå har inverkat på resultaten beträffande inskrivningarna 2004.

METOD

Undersökningsgruppen

HVB-utvärderingen omfattar samtliga inskrivningar inom verksamheterna påbörjade 2004 och därefter. En del barn, ungdomar och föräldrar har skrivits in flera gånger under undersökningsperioden, i samma eller annan verksamhet inom HVB BoU. Detta gör att antalet inskrivningar är något större än antalet inskrivna individer. Detta medför dock,

enligt gjorda analyser, inga större skillnader beträffande resultaten. Däremot är det av intresse att analysera varför flera inskrivningar har gjorts för samma barn och familjer.

I denna rapport redovisas de inskrivningar som påbörjades tiden 1/1 – 31/12 2004. Barn, ungdomar och föräldrar med inskrivning tidigare än den 1/1 2004 ingår alltså inte i materialet.

Instrument

Som grund för utvärderingsarbetet på nivå 1 och nivå 2 finns ett antal formulär. Formulären finns i en pappersversion och en dataversion.

För utvärderingens första steg, nivå 1, används ”Formulär för målgruppsbeskrivning av barn, ungdomar och föräldrar inom Stockholm HVB Barn och Ungdom”. Formuläret består av 62 frågor. Formuläret har gemensamt konstruerats av utvärderingsgruppen. Formuläret, som fylls i av personal i verksamheterna i samband med inskrivningen, ska användas för alla inskrivningar som pågår längre tid än en vecka. Vid korta inskrivningar (vissa inskrivningar kan pågå t.o.m. mindre än ett dygn) är informationen oftast begränsad. Därför används en förkortad version av formuläret för inskrivningar som varar 0-7 dagar.

Formuläret innehåller uppgifter beträffande följande faktorer:

Basuppgifter: In- och utskrivningsdatum, barnets/ungdomens ålder och kön, placerande kommun/stadsdelsförvaltning, lagrum för inskrivningen

Familje- och boendesituation: Vårdnadshavare, syskon, boendesituation innan inskrivningen och under uppväxten

Utländsk bakgrund betr. barnet/ungdomen samt föräldrarna: Födelseland, medborgarskap, orsak för flyttning till Sverige, 3:e generations invandrarbakgrund

Tidigare vårdinsatser: Alla insatser, specificeringar betr. omfattning av dygnetruntvård utanför hemmet

Förskole- och skolsituation under uppväxten resp. aktuell situation innan inskrivningen

Utbildningsnivå och huvudsaklig sysselsättning betr. ungdomarna resp. föräldrarna

Fritidsaktiviteter, förekomst betr. barnen och ungdomarna

Psykiska och psykosociala problem under uppväxten resp. aktuell situation innan inskrivningen betr. barnet/ungdomen och föräldrarna. Omfattning av missbruk och kriminalitet.

Uppdrag och mål med inskrivningen: Barnet/ungdomen resp. föräldrarna

Utskrivningsuppgifter

Orsak till utskrivningen

Lagrum vid utskrivningen

Boendet direkt efter utskrivningen

Planerade eftervårdsinsatser inom HVB BoU

Varje inskrivning registreras i ett separat formulär. Uppgifterna om föräldrarna (både inskrivna och ej inskrivna) registreras i resp. barns/ungdoms formulär.

Undersökningens genomförande

Ansvarig behandlingsassistent/kontaktman har fyllt i uppgifter om de inskrivna barnen/ungdomarna och deras föräldrar i samband med inskrivningen. Utskrivningsuppgifterna har fyllts i på motsvarande sätt i samband med, eller inom en kort tid efter, utskrivningen. Uppgifterna skrevs in i en pappersversion av formuläret, varefter den utvärderingsansvarige inom verksamheten registrerade uppgifterna i dataformuläret. Detta skickades till Allan Kanter för sammanställning och bearbetning av det samlade statistikmaterialet. Datauppgifterna låg också till grund för bearbetning och redovisning inom varje enskild verksamhet för att användas i bl.a. verksamheternas årsberättelser.

Statistiska metoder

Statistikuppgifterna registreras i dataprogrammet Excel. För bearbetning av uppgifterna används Excel och SPSS. I denna rapport redovisas enbart enkla statistiska uppgifter, i första hand frekvensfördelningar.

Rapportens innehåll

Denna rapport innehåller en översiktlig sammanställning av inskrivningarna 2004, nivå 1 i utvärderingsarbetet. I rapporten redovisas några av de viktigaste inskrivningsuppgifterna och några utskrivningsuppgifter.

I denna rapport redovisas inskrivningarna som påbörjades – och i de flesta fall också avslutades - år 2004.

Redovisningen utgår från två övergripande indelningar: Inskrivningstidens längd, 0-7 dagar resp. längre inskrivningstid, samt en övergripande indelning i barn/föräldra- resp. ungdomsverksamheter. De statistiska beräkningarna om föräldrarna utgår i de flesta fall från antalet barn.

I vissa sammanhang redovisas och kommenteras resultat från enskilda verksamheter, när sådana uppgifter behöver lyftas fram. Detta gäller framför allt beträffande Krutons verksamhet.

RESULTAT

Bortfall

POPULATIONSBORTFALL

Denna redovisning bygger på uppgifter om samtliga påbörjade inskrivningar inom HVB BoU 2004. Inget bortfall beträffande populationen har redovisats. Inom samtliga verksamheter finns uppgifter om vilka inskrivningar som görs och dessa uppgifter har legat till grund för utvärderingsarbetet.

UPPGIFTSBORTFALL

Informationstillgängligheten och informationssäkerheten betr. de olika uppgifterna i frågeformulären skiftar i stor utsträckning. Grundläggande faktauppgifter bör vara

fullständiga medan annan information antingen kan saknas eller uppvisa olika grader av osäkerhet. Under arbetets gång har denna fråga behandlats vid återkommande tillfällen i utvärderingsgruppen. Generellt behandlas osäker information som bortfall. Detta s.k. uppgiftsbortfall skiftar och framgår av den följande redovisningen.

Inskrivna barn, ungdomar och föräldrar under 2004

Totalt gjordes år 2004 enligt tillgängliga uppgifter 332 inskrivningar av barn, ungdomar och föräldrar i HVB-verksamheterna med följande fördelning:

Tabell 1

Antal inskrivningar 2004

Antal inskrivningar			
	0-7 dgr	> 7 dgr	Totalt
Barn	32	115	147
Föräldrar	18	90	108
Ungdomar	4	73	77
Totalt	54	278	332

Totalt gjordes 255 inskrivningar i barn och föräldraverksamheterna och 77 i ungdomsverksamheterna. 50 barninskrivningar, 20 % av barninskrivningarna, varade högst en vecka medan detta enbart gäller 4 ungdomsinskrivningar, 5 %, av inskrivningarna inom ungdomsverksamheterna. Mycket korta inskrivningar förekom således nästan enbart i barn- och föräldraverksamheterna. Dessa inskrivningar redovisas separat, se sidan 26.

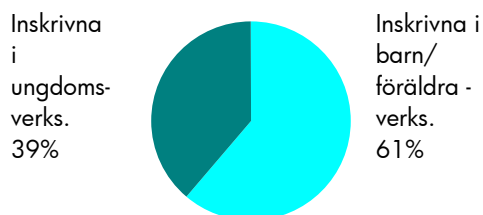
Av de 147 barninskrivningarna gjordes 18 % med båda föräldrarna, 56 % med enbart mamman, 10 % med enbart pappan och 16 % utan någon förälder.

Ungefär hälften av barnen, 51 %, var inskrivna med syskon. Bland ungdomarna förekom enbart en syskoninskrivning. Inga föräldrainskrivningar förekom bland ungdomarna.

Totalt kom de 147 barnen och 108 föräldrarna i barnverksamheterna från 110 familjer.

Uppgifter om inskrivningarna längre än 7 dagar

Tyngdpunkten i denna rapport gäller de 188 inskrivningarna som varade längre tid än en vecka. Av dessa gjordes 115 (61 %) inom barn- och föräldraverksamheterna och 73 (39 %) inom ungdomsverksamheterna.

Figur 1. Fördelning av inskrivningarna i barn/föräldra- resp. ungdomsverksamheterna

ÅLDERSFÖRDELNING

Åldersfördelningen bland de 188 barnen/ungdomarna som var inskrivna mer än 7 dagar 2004 framgår av följande tabell. Surbrunnsgatans stödboende, som är riktad till föräldrar med små barn, skriver också in föräldrar som väntar barn. Detta medför att inte enbart nyfödda barn utan också ofödda barn ingår i materialet och i tabellen nedan.

Tabell 2

Barnens/ungdomarnas ålder vid inskrivningen

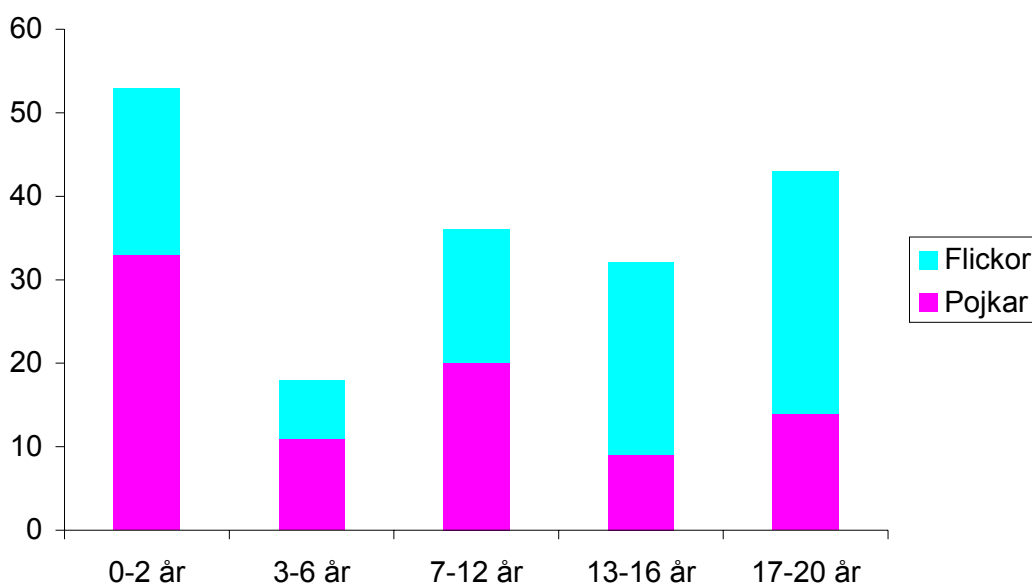
Ålder	Antal	Andel
Ej födda	5	3 %
< 1 mån	12	6 %
1 – 11 mån	26	14 %
1 – 3 år	24	13 %
4 – 6 år	10	5 %
7 – 9 år	20	11 %
10 – 12 år	16	9 %
13 – 16 år	32	17 %
17 – 18 år	27	14 %
19 – 20 år	16	8 %
Summa	188	100 %

Åldersfördelningen följer nästan helt verksamhetsinriktningen. Av de 188 barnen i barnverksamheterna var fem barn fyllda 12 år vid inskrivningstillfället. I ungdomsverksamheterna var två barn/ungdomar under 13 år när inskrivningen började.

Två åldersgrupper kan i viss mån sägas dominera, de yngsta barnen i åldern 0 – 3 år och ungdomar i åldern 16-17 år.

KÖN

Andelen flickor var 53 % och andelen pojkar 47 % inom verksamheterna totalt. Inskrivningarna i barn- och föräldraverksamheterna görs oftast på grund av problem för föräldrarna/ i familjen och därför bör inte någon speciell könsövertikt förväntas i barngruppen. Bland ungdomarna är det däremot rimligt att skillnader förekommer som följd av verksamheternas inriktning och målgrupper. Två av ungdomsverksamheterna, Giovanni Behandling och Kruton, är riktade enbart till flickor. Följande tabell visar könsfördelningen i olika åldersgrupper:

Figur 2. Könsfördelningen i olika åldersgrupper (N=183)

I de lägsta åldersgrupperna förekom en viss övervikt av pojkar. I gruppen 0-6 år är andelen pojkar 62 %. Fortsatta analyser utifrån ett större material får visa om denna övervikt enbart är slumpmässig.

Bland ungdomsverksamheterna som helhet förekom en klar övervikt av flickor, 72 %. Om inte Kruton och Giovanni Behandling inkluderas utan enbart de ungdomsverksamheter som är riktade till båda könen förekom däremot en viss övervikt av pojkar, 57 %.

UTLÄNDSK BAKGRUND

Det finns uppgifter om 172 barn och ungdomar, 91%, vad gäller utländsk bakgrund.

Barnen och ungdomarnas födelseland

Tabell 3

Barnen och ungdomarnas födelseland, fördelning i procent.

Födelseland	Barnen (n=115)	Ungdomarna (n=73)	Totalt (N=188)
Sverige	79 %	41 %	64 %
Annat land	13 %	48 %	27 %
Ingen uppgift	8 %	11 %	9 %
Summa	100 %	100 %	100 %

Andelen barn födda utanför Sverige var 14 %. Om bortfallet inte inkluderas hade andelen sannolikt blivit flera procentandelar högre. Familjerna hade i de flesta fall bott en viss tid i Sverige innan deras situation aktualiserades och de flesta barnen var födda här. Andelen utlandsfödda bland samtliga barn 0-12 år i Stockholms stad 2004 var 6 %.

Av de inskrivna ungdomarna var mer än hälften, 54 %, födda utanför Sverige (bortfallet ej inräknat). Även om Krutons inskrivningar räknas bort var andelen födda utanför Sverige hög, c:a 40 %. I befolkningen som helhet var 2004 andelen utlandsfödda i motsvarande åldersgrupp 15 %. Det förekom alltså en klar överrepresentation av utlandsfödda bland de inskrivna barnen och ungdomarna.

Föräldrarnas födelseland

Uppgifter om föräldrarna var födda i eller utanför Sverige finns betr. 96 % av barnen och ungdomarna. Bortfallet gör att ingen exakt uppgift kan anges men minst 42 % av barnen och ungdomarna hade föräldrar som båda var födda utanför Sverige och minst 25 % en förälder född utanför Sverige. Andelen inskrivna barn och ungdomar med förälder med utländsk bakgrund var således minst 67 % totalt. Bland ungdomarna var andelen 72 % och bland barnen 64 %.

Krutons målgrupp medförde en ökad andel barn/ungdomar med utländsk bakgrund, men även utan Kruton inräknat blev andelen hög, 65 %.

MEDBORGARSKAP

28 % av barnen och 34 % av ungdomarna hade inte svenskt medborgarskap vid inskrivningstillfället. I hela Stockholm hade 2004 7 % av barnen 0-12 år och 8 % av ungdomarna 13-20 år annat medborgarskap än svenskt. Det finns alltså en klar överrepresentation av icke-svenska medborgare bland de inskrivna barnen och ungdomarna.

14 % av de inskrivna barnen och deras föräldrar väntade på besked om uppehållstillstånd vid tiden för inskrivningen. Samtliga ungdomar hade uppehållstillstånd.

PLACERANDE KOMMUN ELLER STADSDEL

De flesta barnen, ungdomarna och familjerna var bosatta i Stockholms stad eller län.

Tabell 4

Placerande kommun/kommunområde, fördelning (N=186)

Placerande kommun/kommunområde			
Kommun/ område	Barnverksamheterna (n=114)	Ungdomsverksamheterna (n=72)	Samtliga (N=186)
Stockholm	68 %	61 %	65 %
Annan kommun i Stockholms län	23 %	25 %	24 %
Kommun utanför Sthlms län	9 %	14 %	11 %
Summa	100 %	100 %	100 %

Andelen placeringar från Stockholms stad var något större bland barnen än bland ungdomarna men skillnaden är marginell. 65 % av inskrivningarna gjordes från förvaltningar i Stockholms stad och de övriga inskrivningarna huvudsakligen från andra kommuner i länet.

Samtliga 18 stadsdelsförvaltningarna i Stockholm gjorde inskrivningar i verksamheterna. I barn- och föräldraverksamheterna gjordes inskrivningar från 17 förvaltningar och i ungdomsverksamheterna från 13 förvaltningar. Vidare gjordes inskrivningar från 18 andra kommuner i Stockholms län och från 12 kommuner utanför länet.

PLACERINGSBESLUT

De flesta inskrivningarna gjordes enligt SOL. Ett antal inskrivningar inom ungdomsverksamheten BAS gjordes dock på uppdrag av Utbildningsförvaltningen i Stockholm och i dessa fall behövdes inga beslut enligt socialtjänstlagen.

Tabell 5

Lagrum vid placeringen (N=186). Fördelning i %.

Lagrum	B	U	Totalt
SOL	71 %	61 %	67 %
LVU §2	23 %	7 %	17 %
LVU §3	3 %	4 %	3 %
LVU §2+3	3 %	3 %	3 %
Ej SOL/LVU	-	25 %	10 %
	100 %	100 %	100 %

29 % av inskrivningarna i barn/föräldraverksamheterna och 14 % i ungdomsverksamheterna gjordes enligt LVU. Om inskrivningarna från Ungdomsförvaltningen räknas bort utgör andelen LVU- inskrivningar bland ungdomarna 19 %. I Stockholms stad som helhet var år 2004 andelen LVU-omhändertaganden 16 % av samtliga omhändertaganden av barn och ungdomar.

BARNENS OCH UNGDOMARNAS SITUATION INNAN INSKRIVNINGEN

Boende

Tabell 6
Boendet innan inskrivningen. Fördelning i procent.

Boendeform	Barnen (n=114)	Ungdomarna (n=71)	Totalt (N=185)
Båda biologiska föräldrarna	23 %	41 %	30 %
Biologiska mamman	45 %	21 %	36 %
Biologiska pappan	6 %	5 %	6 %
Adoptivförälder-/rar	0 %	1 %	1 %
Andra familjemedlemmar, släkt eller vänner	2 %	4 %	4 %
Familjehem	2 %	4 %	3 %
Jourhem	4 %	6 %	4 %
Institution/ motsv.	12 %	16 %	13 %
Ingen fast bostad	2 %	0 %	1 %
Barnet ej fött vid förälders inskrivning	4 %	0 %	3 %
Totalt	100 %	100 %	100 %

Något över 20 % av barnen bodde med båda sina biologiska föräldrar innan inskrivningen. Ungefär hälften bodde med en av föräldrarna, oftast med en ensamstående mamma. 18 % av barnen var redan placerade i samhällsvård innan inskrivningen i HVB BoU.

Bland ungdomarna är bilden något annorlunda. En större andel bodde innan inskrivningen med båda föräldrarna och en mindre andel med enbart en förälder. Andelen som redan var placerade utanför hemmet var dock lika stor som bland barnen. Skillnaden mellan barn- och ungdomsplaceringarna kan helt hänföras till inskrivningarna på Kruton. Innan inskrivningen bodde 66 % av flickorna på Kruton med båda sina biologiska föräldrar jämfört med 23 % av ungdomarna inom övriga ungdomsverksamheter, ungefär samma andel som bland de inskrivna barnen.

I Stockholm som helhet bodde 2005 72 % av alla barn och ungdomar 0-17 år med båda sina biologiska föräldrar och 28 % med en av föräldrarna. Skillnaden är avsevärd mot de inskrivna barnen och ungdomarna och visar tydligt på de inskrivna barnens och ungdomarnas splittrade familjeförhållanden.

Barnomsorg och skolgång

Av de 29 barnen i åldern 2-6 år gick 19 barn, 66 %, i förskola innan inskrivningen, 2 bodde i familje- resp. jourhem medan övriga inte hade någon barnomsorg. 7 av barnen hade barnomsorg med extra stöd.

Tabell 7

Skolgång för barnen och ungdomarna, 7-20 år Fördelning i procent (n=85)

Skolgång innan inskrivningen	7-12 år (n=29)	13-20 år (n=56)	Totalt (n=85)
Grund/gymnasieskola	55 %	59 %	58 %
Skola med extra stöd	24 %	20 %	21 %
Specialskola	7 %	12 %	9 %
Särskola	0 %	4 %	2 %
Avstängd från skolan/ skola i hemmet	14 %	5 %	9 %
Totalt	100 %	100 %	100 %

Många av barnen och ungdomarna hade problem med skolgången. Mindre än 60 % gick i grund/gymnasieskola utan extra stöd innan inskrivningen. I detta begränsade material är andelen barn avstängda från skolan större i den yngsta gruppen. Materialet är för litet för att ge underlag för mer generella slutsatser om åldersgrupperna. Däremot visar uppgifterna klart att det finns stora problem med skolgången bland de inskrivna barnen och ungdomarna.

I tabellen redovisas ej könsskillnader, men materialet visar att flickorna klarade sin skolgång utan extra stöd i mer än dubbelt så stor utsträckning som pojkarna.

ORGANISERADE FRITIDSAKTIVITETER

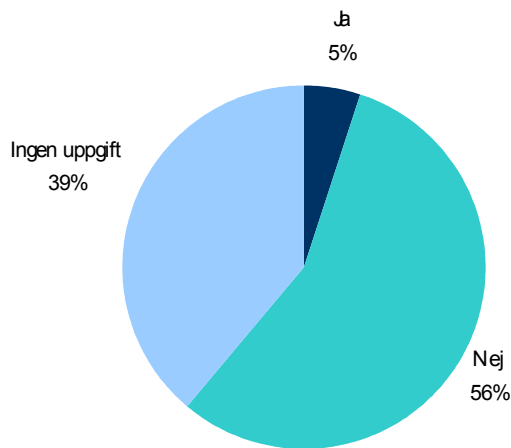
Uppgiften om barnet eller ungdomen deltar i någon form av organiserad fritidsaktivitet är ett mått på vilka möjligheter och resurser barnen/ungdomarna har utanför skolan. De redovisade uppgifterna omfattar barnen/ungdomarna från fyra års ålder.

Tabell 8

Har barnen/ungdomarna organiserade fritidsaktiviteter?

Förekomst av fritidsaktivitet	4-9 år (n=30)	10-16 år (n=47)	17-20 år (n=41)	Totalt (N=118)
Ja	17 %	21 %	5 %	14 %
Nej	63 %	47 %	56 %	54 %
Ingen uppgift	20 %	32 %	39 %	32 %
Totalt	100 %	100 %	100 %	100 %

Barnen och framför allt de äldre ungdomarna har i ganska liten omfattning tillgång till eller deltar i organiserade fritidsaktiviteter. Bortfallet gör uppgifterna osäkra men siffrorna pekar på att till och med 16 år har uppskattningsvis högst c:a 20 % - 25 % av barnen/ungdomarna någon form av organiserad fritidsaktivitet och andelen är ännu lägre bland de äldre tonåringarna. Uppgifterna i dessa fall är dock ännu osäkrare, framför allt saknas uppgifter om flickorna inskrivna på Kruton.

Figur 3. Förekomst av organiserade fritidsaktiviteter hos ungdomarna 17-20 år (n=41)

PROBLEM OCH SVÅRIGHETER INNAN INSKRIVNINGEN

I följande tabeller redovisas de vanligaste problemen hos barnen, ungdomarna och föräldrarna vid tiden för inskrivningen, problem som utgör orsak till eller har betydelse för att en inskrivning görs. Uppgiftsbortfallet är sannolikt stort och skiftande beträffande denna fråga. Många svårigheter och problem är inte kända. I andra fall förmodas att problem förekommer men om uppgiften är osäker ska den inte registreras. Uppgifterna bygger i första hand på information verksamhetspersonalen får från socialsekreteraren i samband med inskrivningen.

I följande tabeller redovisas varje problem för sig. Flera eller många problem kan förekomma – och förekommer - för samma barn, ungdom eller föräldrar, men de olika kombinationerna är för omfattande för att redovisas i detta sammanhang.

Tabell 9

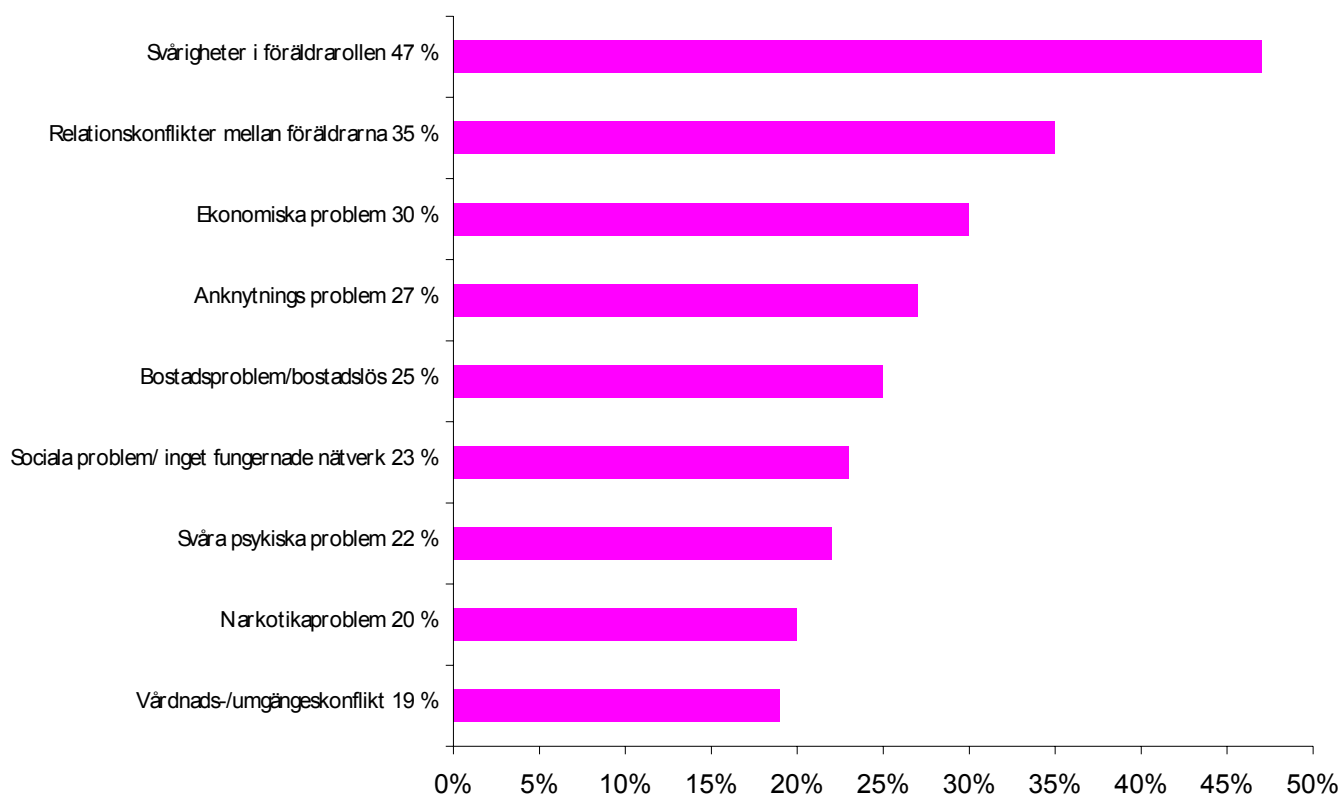
De oftast angivna problemen beträffande barnen 1-12 år (n=65)

Problem	Omfattning
Anknytningsproblem/rerelationsproblem	28 %
Oro/ångest	17 %

Utsatt för psykiskt övergrepp/hot om våld	12 %
Matproblem/ätstörningar	11 %

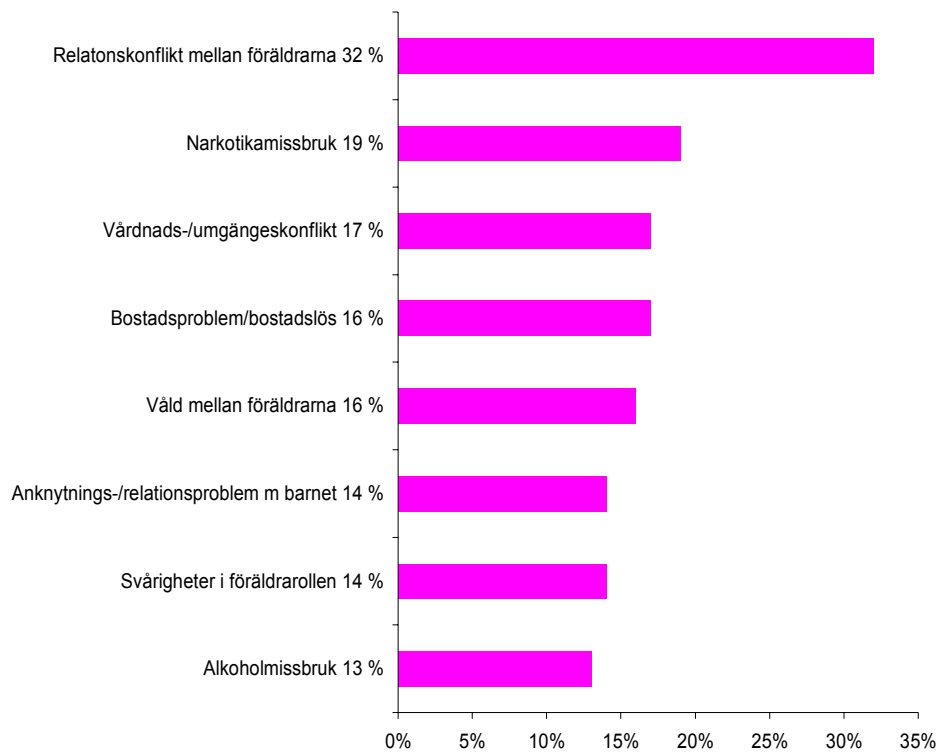
Bland barnen upp till och med 12 år var anknytnings- och relationsproblem till föräldrarna vanligast. Psykiska problem och beteendeproblem förekom inte i samma omfattning som bland ungdomarna. Totalt hade över 40 % av barnen i dessa åldrar åtminstone något psykiskt problem eller beteendeproblem.

Uppgifter om föräldrarna redovisas enbart betr. barn- och föräldraverksamheterna och gäller både de inskrivna och inte inskrivna föräldrarna. Uppgifter om mammorna och papporna redovisas var för sig, även om naturligtvis många av de sociala problemen och relationsproblemen gäller hela familjen.

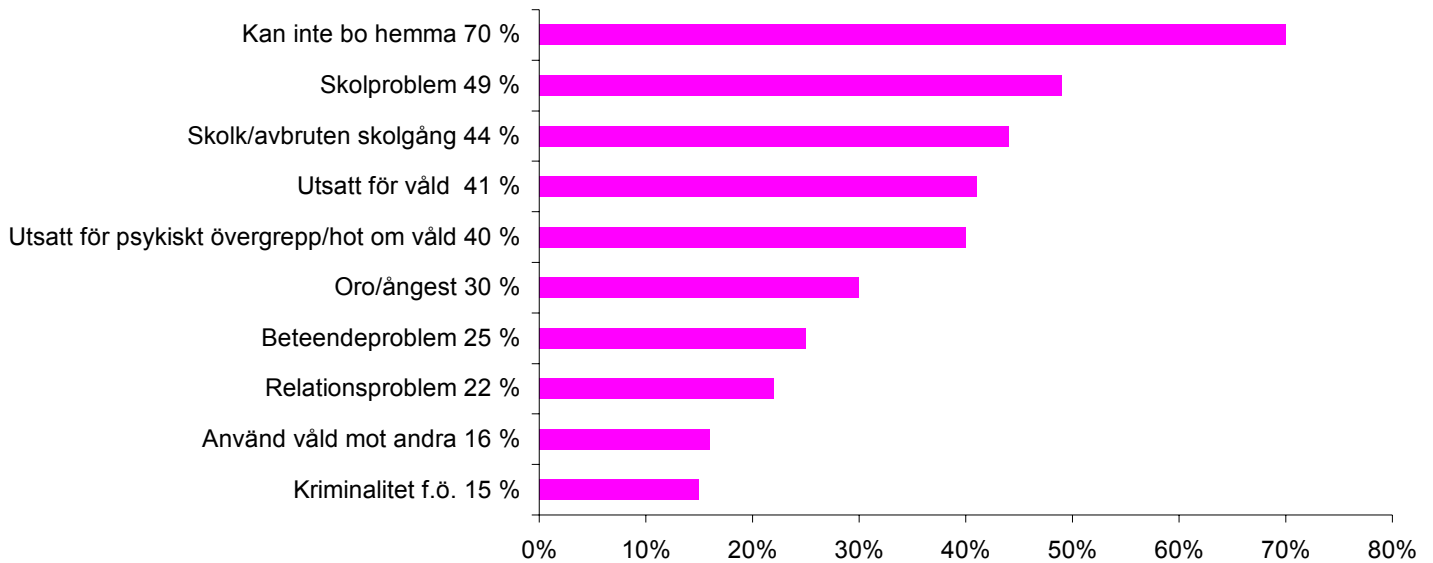
Figur 4. Omfattning av oftast förekommande problem hos mammorna i barn- och föräldraverksamheterna (n=90)

Relations- och omvårdnadsproblem var vanligast, fr.a. allt i förhållande till barnet men också i relation till den andre föräldern. Sociala problem förekom i stor utsträckning. Omfattningen av svåra psykiska problem och missbruksproblem, fr.a. narkotikamissbruk, var också ganska stor.

Figur 5. Omfattning av oftast förekommande problem hos papporna i barn- och föräldraverksamheterna (n=90)

Den angivna förekomsten av problem var mindre bland papporna än bland mammorna, sannolikt inte minst p.g.a.bortfall. Det kan dock vara av intresse att jämföra vilka problem som angavs i störst omfattning. Sociala problem förekom enligt uppgifterna mer hos mammorna än hos papporna. Den största skillnaden var dock att bristande omsorgsförmåga och svårigheter i föräldrarollen angavs betydligt mer beträffande mammorna. Detta var en följd av att mammorna i större utsträckning än papporna hade vårdnaden om barnen. Uppgifterna kan kanske också återspegla värderingar om vilken förälder som borde fungera som barnets vårdare och därigenom också vem av föräldrarna som bedömdes ha störst svårigheter i uppgiften som vårdare.

Figur 6. Omfattning av oftast förekommande problem hos ungdomarna (n=73)

Beträffande ungdomarna var svårigheter i den sociala situationen, boendet och skolan de oftast angivna problemen, men förekomsten av våld eller hot om våld förekom också i anmärkningsvärt stor omfattning. 40 % av ungdomarna hade själva utsatts för våld och ungefär hälften av ungdomarna hade upplevt våld i miljön. Framför allt angavs detta beträffande flickorna på Kruton. Mer än 70 % av dessa flickor hade varit utsatta för våld.

Olika psykiska problem och beteendeproblem förekommer också i stor omfattning. Ungefär hälften av ungdomarna hade någon form av psykiska problem eller beteendeproblem.

Informationen om föräldrarnas problem var begränsad. Förekomsten av våld i någon form - mot ungdomen, mellan andra familjemedlemmar eller i nätverket f.ö. - angavs dock för c:a 60 % av familjerna. Däremot förekom missbruk i något mindre omfattning än bland barninskrivningarna. Detta beror fr.a. på att inget missbruk förekom eller var känt hos föräldrarna till flickorna på Kruton.

UPPDRAG OCH MÅL

Den stora spridningen i ålder hos de inskrivna barnen och ungdomarna och i verksamhetsinriktning medför också stora skillnader betr. uppdrag och arbetsmål mellan de enskilda verksamheterna. I följande tabeller redovisas enbart helhetsbilden inom resp. verksamhetsområde.

Tabell 10

De vanligaste uppdragen i arbetet med barnen (n=115)

Uppdrag	Omfattning (%)
Utredning	33 %
Stöd	33 %
Akut boende	28 %
Behandling	28 %
Korttidsboende (ej akut)	18 %
Skydd	14 %

Tabell 11

De vanligaste uppdragen i arbetet med föräldrarna i barnverksamheterna (n=115)

Uppdrag	Omfattning (%)
Stöd	43 %
Utredning	36 %
Behandling	34 %
Korttidsboende (ej akut)	16 %
Motivationsarbete	15 %
Akut boende	14 %

Under 2004 förekom uppdragen ”utredning”, ”stöd”, ”akut boende” och ”behandling” i ungefär samma omfattning inom barnverksamheterna. Behandlingsuppdrag förekom framför allt på Duvnåshemmet, Lida och Skå medan akutboende, utredning och skydd dominerade på akut- och utredningsinstitutionerna Eurenii Minne och Järva. Dock förekom i mindre omfattning ”akut boende” och ”skydd” också som uppdrag inom de behandlingsinriktade verksamheterna.

Tabell 12

De vanligaste uppdragen i arbetet med ungdomarna (n=73)

Uppdrag	Andel
Stöd	78 %
Motivationsarbete	40 %
Skydd	38 %
Behandling	32 %
Omsorg och omvårdnad	30 %
Utredning	15 %

Akut boende	15 %
-------------	------

Stöduppdrag förekommer i stor omfattning inom alla ungdomsverksamheter. Motivationsarbete utgör ett av de vanligaste uppdragen utom på Kruton, där i stället skyddsuppdraget dominerar. Behandlingsuppdrag ingick 2004 i nästan alla inskrivningar på Linggården och Giovanni Behandling men förekom också på BAS i relativt stor utsträckning.

Mål i arbetet

Förutom de övergripande uppdragen ingår också uppgifter om mer specificerade mål i inskrivningsformuläret.

Tabell 13
Omfattning av de vanligaste målen i arbetet med barnen (n=115)

Mål	Omfattning (%)
Stärka anknytningen till/relationen med föräldern/rarna	43 %
Klara vardagsstrukturer	13 %
Fungera i sociala kontakter	13 %
Stärka självkänslan	12 %
Klara sysselsättning, skola	11 %
Förbättra den psykiska förmågan	10 %

Arbetet med att förbättra relationen och stärka anknytningen mellan barn och förälder/rar var helt dominerande och angavs beträffande nästan hälften av barnen.

Tabell 14
Omfattning av de vanligaste målen i arbetet med föräldrarna i barn- och föräldraverksamheterna (n=90)

Mål	Omfattning(%)
Stärka anknytningen till/förbättra relationen med barnet	44 %
Öka omsorgsförmågan	30 %
Klara vardagen: boende, ekonomi etc.	28 %
Klara strukturer i vardagen: hälsa, mat, dygnsrytm etc.	22 %
Sluta missbruka	18 %
Stärka självkänslan	16 %

Arbetet med att förbättra föräldrarnas relation och kontakt med barnet var det oftast angivna målet. Olika sociala faktorer, som förmågan att klara boende och ekonomi och att klara vardagsstrukturer, angavs totalt beträffande närmare 40 % av föräldrarna. Det oftast angivna psykologiska målet, ”stärka självkänslan”, förekom i mindre omfattning.

Tabell 15
Omfattning av de vanligaste målen i arbetet med ungdomarna (n=73)

Behandlingsmål	Omfattning (%)
----------------	----------------

Klara skola och/eller arbete	62 %
Lära sig planera framtiden	42 %
Klara vardagen: boende, ekonomi etc.	41 %
Stärka självkänslan	36 %
Klara strukturer i vardagen: hälsa, mat, dygnsrytm etc.	34 %
Skydd	30 %
Bryta destruktivt beteende	23 %

Att få en fungerande sysselsättning, klara vardagsstrukturer och att kunna planera framtiden utgjorde de vanligaste målen i arbetet med ungdomarna. Bland psykiska mål angavs fr.a. att stärka ungdomens självkänsla men också att bryta negativt beteende. Behovet av skydd gällde huvudsakligen flickorna på Kruton.

UTSKRIVNINGSSUPPGIFTER

Inskrivningstid

Inskrivningstiderna för inskrivningarna > 7 dagar fördelade sig på följande sätt:

Tabell 16

Inskrivningstider i barn- resp. ungdomsverksamheterna. Fördelning i %.

Inskrivningstid	Barn (n=113)	Ungdomar (n=66)	Totalt (N=179)
< 1 mån	27 %	18 %	24 %
1-3 mån	36 %	26 %	32 %
4-6 mån	15 %	14 %	15 %
7-12 mån	18 %	23 %	20 %
>1 år	4 %	20 %	9 %

De genomsnittliga inskrivningstiderna inom verksamhetsområdena fördelat på akut- resp. längre inskrivningar var följande:

Tabell 17

Genomsnittliga inskrivningstider i månader

Verksamhetsform	Inskrivningstid (medelvärde)
Akutverksamheter	
Barn och föräldrar (Eureni Minne, Järva)	1,5 mån
Ungdom (Kruton)	2 mån
Stöd- och behandlingsverksamheter	
Barn och föräldrar	6 mån
Ungdom	10 mån

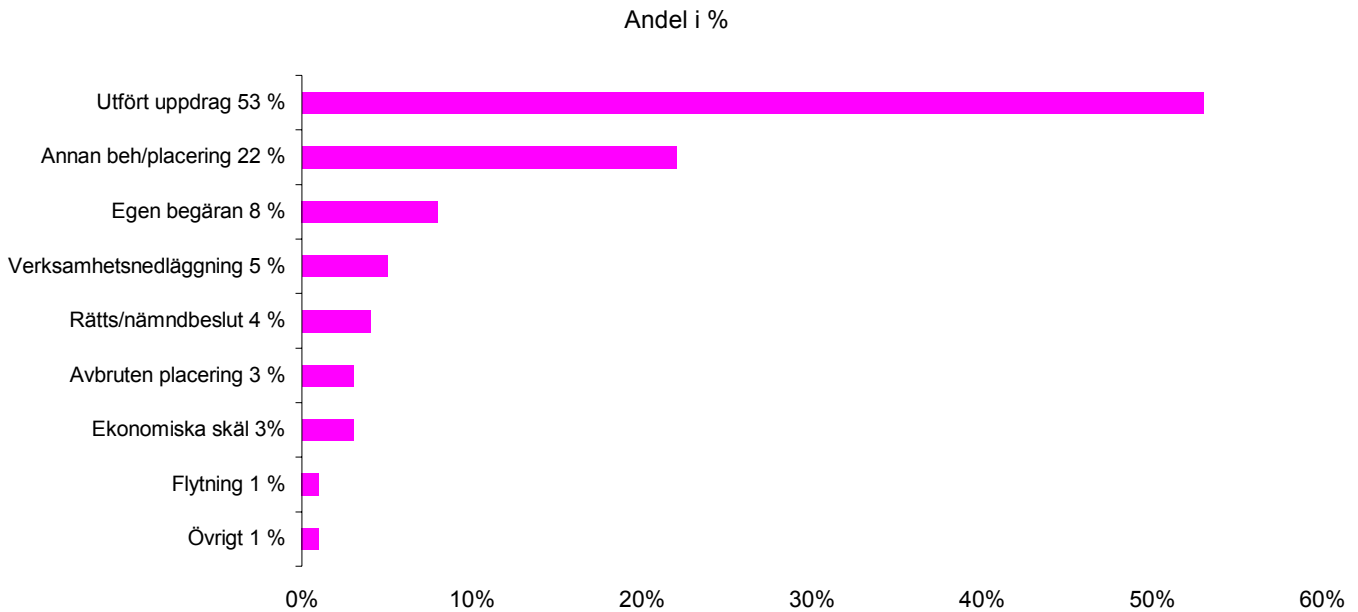
Inskrivningarna inom barnverksamheterna var genomsnittligt kortare än inom ungdomsverksamheterna både inom akut- och stöd/behandlingsverksamheterna.

Hälften av inskrivningarna inom barnverksamheterna pågick högst 2 månader medan motsvarande medianvärde inom ungdomsverksamheterna var 4 månader. Nedläggningarna av Lida och Skå bidrog till att något förkorta inskrivningstiderna i barn/föräldraverksamheterna.

61 % av samtliga inskrivningarna pågick mindre än 6 månader. Enbart 9 % varade längre än ett år. De få ännu pågående inskrivningar kommer inte att förändra bilden märkbart.

Utskrivningsorsaker

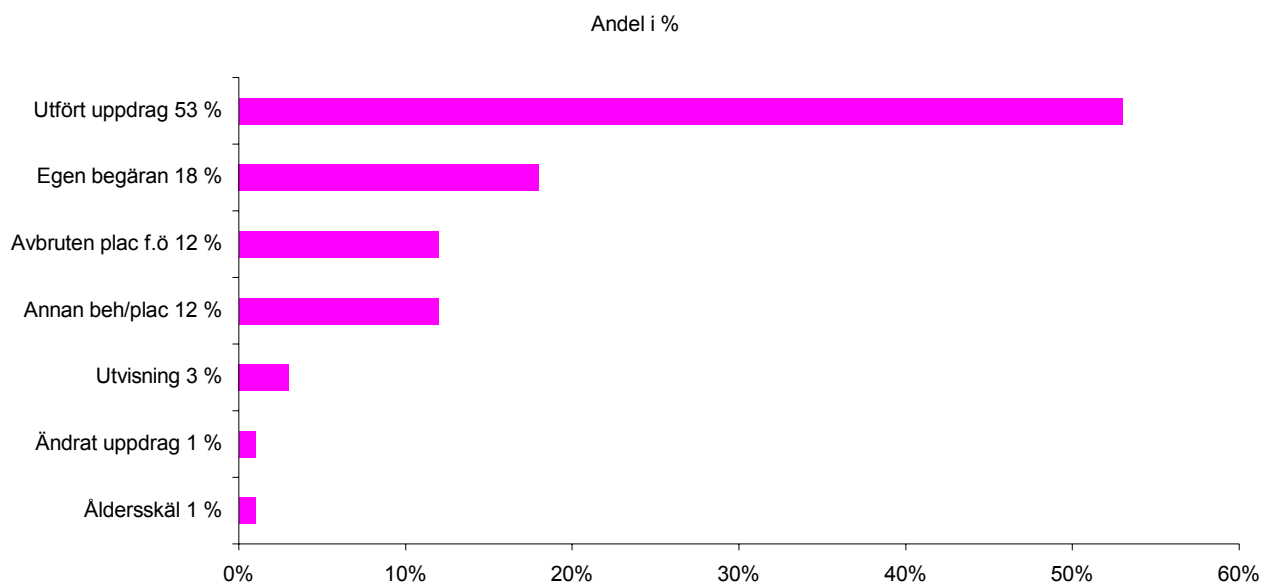
Uppgifterna om utskrivningsorsakerna visar om inskrivningarna fullföljdes enligt det ursprungliga uppdraget eller om utskrivningen gjordes av andra skäl.

Figur 7. Utskrivningsorsaker, barn – och föräldraverksamheterna (n=115).

Något över hälften av utskrivningarna skedde efter utfört uppdrag, i många fall med fortsatta vård- eller stödinsatser. Vidare skrevs en relativt stor andel barn, 22 %, ut till behandling i hemmet eller för vård i boende utanför hemmet även om detta inte ingick i den ursprungliga planeringen. Andelen utskrivningar efter egen begäran var 8 % och avbrutet av annat skäl 3 %. Organisatoriska faktorer och administrativa beslut utgjorde utskrivningsorsak betr. de flesta övriga utskrivningarna: verksamhetsnedläggning, 5 %, ekonomiska beslut, 3 %, och rätts/nämndsbeslut, 4 %.

I ungdomsverksamheterna pågår ännu några inskrivningar påbörjade 2004.
Utskrivningsorsakerna för de avslutade inskrivningarna var följande:

Figur 8. Utskrivningsorsaker, ungdomsverksamheterna (n=68, 93%).

Andelen utskrivningar som följd av att det ursprungliga uppdraget fullföljts var ungefär samma som i barnverksamheterna. De ännu inte avslutade inskrivningarna kommer sannolikt att fullföljas enligt uppdrag och andelen bör därigenom öka till c:a 60 %.

Andelen utskrivningar efter egen begäran var jämförelsevis hög, 18 %. Det gäller, utom i ett fall, enbart utskrivningar från Kruton. C:a 40 % av flickorna på Kruton skrevs ut efter egen begäran. Krutons uppdrag att erbjuda skydd gör det väntat att flickorna vill skrivas ut vid minskat skyddsbehov eller också av andra skäl, däribland möjligen påtryckningar från hemmet.

Andelen utskrivningar till en annan behandling/placering, 12 %, var inom ungdomsverksamheterna något lägre än inom barn/föräldraverksamheterna. Detta beror sannolikt på att fortsatta insatser för t.ex. äldre tonåringar inte alltid bedöms vara lika nödvändiga som för yngre barn. Däremot är andelen avbrutna placeringar, 12 %, beroende bl.a. på konflikter och rymningar något större bland ungdomarna än bland barnen/föräldrarna.

Boendet efter utskrivningen

I följande tabeller redovisas vart barnen/ungdomarna flyttade direkt efter utskrivningen efter utfört uppdrag resp. efter annan utskrivningsorsak.

Tabell 18

Barnens boende efter utskrivningen relaterat till utskrivningsorsak samt totalt

Boendeform	Utskrivning efter utfört uppdrag (n=61)	Efter annan utskrivningsorsak (n=54)	Totalt (n=115)
Biologisk förälder/föräldrar	74 %	57 %	65 %
Andra familjemedl./släkt	2 %	3 %	3 %
Jourhem	4 %	16 %	10 %
Akut/utredningsinstitution	0 %	0 %	2 %
Familjehem	16 %	5 %	10 %
Behandlingshem	0 %	3 %	2 %
Annan vård	2 %	3 %	3 %
Ingen ordnad bostad	0 %	2 %	1 %
Annat	2 %	0 %	1 %
Ingen uppgift	0 %	7 %	3 %
Summa	100 %	100 %	100 %

När utskrivningen skedde efter utfört uppdrag flyttade barnet oftast tillbaka till hemmet, det gällde 74 % av barnen, men delvis också, 22 %, till vård eller boende utanför hemmet, fr.a. till familjehem. Enbart i ett fåtal fall förekom andra boendeformer efter utskrivningen. Också i de fall utskrivningen inte skedde efter fullföljt uppdrag flyttade de flesta barnen åter till hemmet men i något mindre omfattning, 57 %. En relativt stor andel, mer än 25 %, flyttade till en dygnetrunt placering, oftast till ett mer tillfälligt boende, fr.a. jourhem.

Tabell 19

Ungdomarnas boende efter utskrivningen relaterat till utskrivningsorsak samt totalt

Boendeform	Utskrivning efter utfört uppdrag (n=36)	Efter annan utskrivningsorsak (n=32)	Totalt (n=68)
Biologisk förälder/föräldrar	39 %	49 %	44 %
Vänner	0 %	6 %	3 %
Egen bostad/sambo	23 %	3 %	13 %
Träningslägenhet	26 %	3 %	15 %
Jourhem	3 %	9 %	6 %
Familjehem	6 %	3 %	4 %
Behandlingshem	0 %	6 %	3 %
Annan vård	0 %	6 %	3 %
Annat	3 %	9 %	6 %
Ingen uppgift	0 %	6 %	3 %
Summa	100 %	100 %	100 %

När utskrivningen skedde efter utfört uppdrag flyttade de flesta ungdomarna, 39 %, tillbaka till hemmet eller i ännu större omfattning, 49 %, till någon form av självständigt boende: eget boende eller träningslägenhet.

I de fall utskrivningen inte gjordes efter fullföljt uppdrag förekom däremot få utflyttningar till självständiga boenden, 6 %. Ungefär hälften av ungdomarna, 49 %, flyttade tillbaka till hemmet och en relativt stor andel, 24 %, till annan vård/placering eller till någon annan form av delvis tillfälligt boende, 15 %.

Barn och föräldrar inskrivna 0-7 dagar – några översiktliga resultat

Som framgår av tabell 1 var 32 barn, 18 föräldrar samt 4 ungdomar inskrivna 0-7 dagar. De 4 ungdomarna var inskrivna på Kruton. Denna grupp är för liten för att redovisas separat. Följande uppgifter omfattar därför inskrivningarna i barn- och föräldra-verksamheterna. Som nämnts är informationen om inskrivningarna begränsad.

BAKGRUNDSUPPGIFTER

Könsfördelningen bland de korttidsinskrivna barnen var ungefär samma som i de övriga materialet medan däremot åldersfördelningen skiljde sig en aning. En del tonåringar skrevs in kort tid tillsammans med sina föräldrar och yngre syskon. Vid mycket korta inskrivningar förefaller det vara av något mindre vikt att följa åldersgränsen 12 år.

Enbart 2 barn, 6 %, var inskrivna enligt LVU. Omhändertagande enligt LVU medför nästan alltid en längre inskrivningstid än 7 dagar, för att möjliggöra ev. utredning och fortsatt planering.

C:a 70 % av inskrivningarna gjordes av stadsdelsförvaltningar i Stockholm, c:a 20 % av andra kommuner i Stockholms län och c:a 10 % av kommuner utanför länet. Fördelningen av inskrivningarna från Stockholms stad, övriga kommuner i Stockholms län samt kommuner utanför länet var i stort sett samma bland som bland de längre inskrivningarna.

PROBLEMRÅDEN

Uppgifterna om inskrivningsorsaker är knapphändiga. De oftast markerade svaren beträffande barnen är ”anknytningsproblem”, ”matproblem” och ”oro/ångest”. Svaren angavs dock i mycket liten omfattning och ger inte underlag för några slutsatser.

Beträffande mammorna angavs svarsalternativen ”svåra psykiska problem”, ”kriminalitet” och ”anknytningsproblem” i störst omfattning men inte heller här ger uppgifterna underlag för mer bestämda slutsatser. Noteras kan dock att andelen inskrivningar på grund av kriminalitet hos mammorna var klart högre än bland de längre inskrivningarna. Kriminalitet med ev. påföljande häktning kan vara en orsak till att inskrivningar behöver genomföras med kort varsel. För en del av dessa familjer har ett nytt boende eller andra insatser snabbt kunnat ordnas.

Uppgifterna om pappornas problem är mycket ofullständiga.

UPPDRAG

”Akut boende” angavs som uppdrag beträffande hälften av inskrivningarna och någon form av stöduppdrag beträffande c:a 30 %. ”Behov av skydd”, ”motivationsarbete” och ”utredning” (som avbröts efter kort tid) fanns också med bland uppdragen. Uppgifterna ger enbart delvis en bild av varför inskrivningar blev så kortvariga. Man hade t.ex. kunnat förvänta sig en ännu högre andel inskrivningar med akutuppdrag i denna grupp.

UTSKRIVNINGSORSAKER

Tabell 20

Utskrivningsorsaker vid inskrivningar 0-7 dagar, barn – och föräldraverksamheterna (n = 32).

Utskrivningsorsak	Andel i %
Uppdraget är utfört	61 %
Placeringen övergår i annan behandling/placering	9 %
Egen begäran	9 %
Avbruten placering f.ö.	9 %
Ekonomiska skäl enligt stadsdelsförv.	6 %
Annat	6 %
Summa	100 %

De flesta utskrivningarna skedde efter utfört uppdrag. Övriga utskrivningsorsaker förekom i liten omfattning. Svaren kan av sekretesskäl inte preciseras närmare.

BOENDET EFTER UTSKRIVNINGEN

Tabell 21

Barnens boende efter utskrivningen vid inskrivningar 0-7 dagar (n=32).

Boendeform	Andel i %
Biologisk förälder/föräldrar	47 %
Andra familjemedl/släkt	6 %
Vänner till familjen	9 %
Jourhem	13 %
Annan akut/utredn.inst	6 %
Behandlingshem	3 %
Sjukhusvård	6 %
Flyktinförläggning	3 %
Ingen uppgift	6 %
Summa	100 %

Ungefär hälften av barnen, 47 %, flyttade efter utskrivningen tillbaks till hemmet och

15 % till boende hos andra familjemedlemmar, släktingar eller vänner. Cirka 30 % av barnen placerades i vård eller i annat dygnetrunt-boende. Bilden är ungefär samma som vid de längre inskrivningarna. Om inskrivningen var längre eller kortare än en vecka tycks inte ha haft någon avgörande betydelse för vart barnen flyttade efter utskrivningen.

EN SAMMANFATTANDE BILD

I denna rapport redovisas en bild av målgruppen som skrevs in i Stockholm HVB Barn och Ungdom 2004. Målgruppsbeskrivningen utgör dels en grund för utvärderingen men är också av intresse för att få en övergripande bild av vilka barn, ungdomar och föräldrar som skrevs in i verksamheterna under året. Däremot är det svårt att göra direkta jämförelser mellan uppgifterna i denna undersökning och andra undersökningar. Materialet gäller enbart inskrivningarna i de verksamheter som fanns i Stockholm HVB Barn och Ungdom under detta år. Som nämns i rapporten förändras kontinuerligt målgruppen på grund av verksamhetsnedläggningar, ändrad arbetsinriktning inom verksamheterna, ekonomiska överväganden och ändrade arbetsmetoder inom den öppna socialtjänsten.

Materialets begränsade omfattning minskar också resultatens generaliserbarhet. När uppgifterna från de följande årens inskrivningar är sammanställda kommer också mer omfattande underlag för slutsatser att finnas tillgängligt. Det kan då också vara av intresse att analysera olika delgrupper i materialet, utöver den uppdelning i barn/föräldraverksamheter resp. ungdomsverksamheter som görs i denna rapport.

I rapporten redovisas enbart ett mindre antal resultat från det ganska omfattande materialet. En del av dessa resultat kommenteras nedan.

Inskrivnings- och bakgrundsuppgifterna

Av de totalt 332 inskrivningarna som registrerades 2004 pågick 16 % högst en vecka. Nästan samtliga dessa inskrivningar gjordes inom barn- och föräldraverksamheterna, fr.a. på Eurenii Minne och Järva. Inom dessa verksamheter varade 30 % av inskrivningarna 0-7 dagar. Det finns uppenbart ett behov av att i krissituationer kunna göra snabba inskrivningar för familjer med små barn, även i de fall inskrivningarna snart övergår till en annan insats. Uppgifterna pekar på vikten av att ha tillgång till akutplatser för barn och föräldrar medan fortsatta insatser planeras.

Inskrivningarna i barn- och föräldraverksamheterna omfattade i betydligt större utsträckning mammor än pappor. 18 % av barnen var inskrivna med båda föräldrarna, 56 % med enbart mamman och 10 % med enbart pappan. Uppgifterna motsvarar ungefär bilden av hur barnen bodde innan inskrivningen, se vidare nedan.

Övriga sammanfattande kommentarer gäller enbart inskrivningarna längre än en vecka.

Åldersfördelningen bland de inskrivna barnen visade på en tyngdpunkt bland de allra yngsta barnen. 38 % av barnen och ungdomarna hade vid inskrivningstillfället ännu inte fyllt 4 år. Inskrivningar av de allra yngsta barnen tycks prioriteras av de placerande

stadsdelsförvaltningarna och socialtjänsterna. Möjligheten att på Surbrunnsgatans stödboende skriva in föräldrar också innan barnet har fötts, vilket gällde 3 % av inskrivningarna, utgör också en viktig förebyggande stödresurs.

Bland ungdomsverksamheterna kan Kruton och delvis också Giovanni Behandlingshem sägas utgöra en speciell grupp. Krutons verksamhet för flickor i behov av skydd bygger på delvis nya problembilder i samhället och på nya erfarenheter om det hot som relativt många flickor är utsatta för. Övervikten flickor bland de inskrivna ungdomarna utgör ett tecken på en ökad könsrelaterad utsatthet i form av hot och våld mot flickor.

Olika undersökningar visar att barn, ungdomar och familjer med utländsk bakgrund är överrepresenterade när det gäller olika former av psykosociala problem, däribland placeringar utanför hemmet. Denna bild bekräftas i denna undersökning. Bland de inskrivna barnen och ungdomarna hade minst 67 % åtminstone en förälder född utanför Sverige. C:a 30 % av barnen och ungdomarna var inte svenska medborgare vid inskrivningstillfället.

Orsakerna till den stora omfattningen av problem bland familjer med utländsk bakgrund debatteras mycket. Forskning pekar bland annat på att inte den utländska bakgrunden i sig utan i stället sociala faktorer som ekonomi, arbete, bostad etc. är avgörande för den större problemomfattningen, oavsett nationell/etnisk bakgrund. Frågan om på vilket sätt situationen som invandrad till Sverige medför sämre sociala villkor och ökad psykisk problematik är dock mycket komplex. Vilken vikt ska t.ex. läggas vid ursprungsland och boendetid i Sverige och vilka politiska, etniska, kulturella och psykologiska faktorer kan vara viktiga att ha kunskap om och förstå när vi ska utforma insatserna?

Placerande kommuner

Under 2004 gjordes 65 % av inskrivningarna inom Stockholm HVB Barn och Ungdom av stadsdelsförvaltningarna i Stockholm. Inskrivningar gjordes från samtliga 18 förvaltningar. Därutöver gjordes inskrivningar från 18 av de övriga kommunerna i Stockholms län.

2004 användes HVB BoU:s verksamheter av hela Stockholms stad och större delen av länets socialtjänster.

Barnens och ungdomarnas situation innan inskrivningen

De allra flesta barnen och ungdomarna levde innan inskrivningen i splittrade familjer. Mindre än 25 % av barnen bodde innan inskrivningen med båda sina biologiska föräldrar, en betydligt lägre andel än i åldersgruppen som helhet. Förutom flickorna inskrivna på Kruton, som i många avseenden utgör en speciellt grupp bland de inskrivna, var andelen ungefär samma bland ungdomarna. De flesta barnen bodde innan inskrivningen med en ensamstående mamma. Ensamstående mammor med psykosociala och sociala problem har en speciellt utsatt situation, vilket återspeglas av inskrivningsuppgifterna.

En relativt stor andel av barnen och ungdomarna bodde redan innan inskrivningen utanför sin familj. Många var redan placerade i samhällsvård. För många av barnen och ungdomarna är inskrivningen i HVB BoU enbart en i en kedja av flera, eller t.o.m. många, olika insatser och placeringar genom socialtjänsten.

Den stora omfattningen av skolproblem och det begränsade deltagandet i organiserade fritidsaktiviteter förstärker bilden av de inskrivna barnens och ungdomarnas psykosociala svårigheter.

Uppgifterna om de problem som förekommit innan inskrivningen är i en hel del avseenden osäkra. Förutom ett uppgiftsbortfall på grund av otillräcklig information kan det också vara svårt att få en bild av i vilken omfattning olika problem förekommer. Informationen och arbetet inriktas i första hand på de svårigheter som är orsak till inskrivningen. Andra svårigheter är ofta inte kända i samma omfattning. Däremot kan sådana problem aktualiseras under inskrivningstiden och också medföra utvidgade eller förändrade uppdrag under inskrivningen.

Inom barn/föräldraverksamheterna utgick inskrivningarna oftast från föräldrarnas/familjens situation. Papporna förekom som nämnts i mycket mindre utsträckning än mammorna i barnens liv och det fanns därför betydligt fler och säkrare uppgifter om mammorna.

De dominerande problemen i familjerna var svårigheter i föräldrarollen och i omsorgsförmågan, inte minst i kombination med relationsproblem mellan föräldrarna och olika former av sociala problem som ekonomi, boende, missbruksproblem och också bristande resurser i det privata nätverket. Omsorgssvårigheter och svårigheter i föräldrarollen angavs i betydligt mindre omfattning beträffande papporna, kanske inte bara för att betydligt färre pappor levde med barnen utan möjligen också p.g.a. en traditionell syn på föräldrarollerna, att det i första hand är mamman som ska ge anknytning och omsorg.

Barnens och ungdomarnas problem gällde i de allra flesta faktorer knutna till relationerna inom familjen, inte minst problem i anknytningen till föräldrarna, men många av barnen hade också psykiska svårigheter redan tidigt i livet.

Bland ungdomarna ledde olika former av relationsproblem, inte minst våld eller hot om våld till att ungdomarna inte kunde bo kvar i sina familjer. Det gällde framför allt flickorna inskrivna på Kruton och visar dessa flickors speciellt utsatta situation.

Olika former av skolproblem och psykiska problem förekom också bland ungdomarna. Detta var som väntat vanliga inskrivningsorsaker.

Uppdragen och målen i arbetet är relaterade till verksamheternas inriktning och målgrupp. De övergripande uppgifterna ”utredning”, ”stöd” och ”behandling” förekom i ungefär samma omfattning inom verksamheterna som helhet.

Utskrivningsuppgifterna

Verksamhetens inriktning och uppdrag påverkar inskrivningstidens längd. Den genomsnittliga inskrivningstiden inom akutverksamheterna är c:a 6-8 veckor, vilket oftast är tillräckligt för utredning och ny planering. Utskrivningen kan framför allt fördröjas när en ny placering planeras, t.ex. i familjehem eller i annan boendeform.

Även en del stöd- och behandlingsinskrivningarna blev relativt kortvariga. Den genomsnittliga inskrivningstiden för dessa inskrivningar var c:a 6 mån inom barn/föräldraverksamheterna och c:a 10 månader inom ungdomsverksamheterna.

Uppgifterna om utskrivningsorsak ger möjligheter till en begränsad utvärdering. Inom både barn/föräldra- och ungdomsverksamheterna skedde c:a 55 % av utskrivningarna efter utfört uppdrag. Detta kan förefalla vara en låg siffra som behöver kompletteras med uppgifter om övriga utskrivningsorsaker.

En utskrivningsorsak var att faktorer som tydliggjordes under inskrivningen, t.ex. fördjupade kunskaper om de inskrivna barnen, ungdomarna och föräldrarna eller förändringar i problembilden, motiverade andra insatser i hemmet eller en ny placering. Detta gällde 22 % av inskrivningarna inom barnverksamheterna och 12 % inom ungdomsverksamheterna. Behovet av att genom fortsatta insatser försöka tillgodose trygghet, omsorg och stöd är rimligtvis störst för de yngsta barnen.

En förändring genom utskrivning och ny insats/placering kan värderas på olika sätt. Det medför ett uppbrott för barnet/ungdomen/föräldern från en pågående inskrivning, som avbryts ("bryter samman"). Syftet med en förändrad insats är dock att skapa förutsättningar för en positiv förändring för barnet/ungdomen/familjen. Uppföljningarna får visa om så också blivit fallet.

Bland övriga utskrivningsorsaker markerades svarsalternativen "utskrivning efter egen begäran" och "avbruten placering" i ganska liten omfattning. Svaren angavs t.ex. vid förälders missnöje med inskrivningen eller någon form av uppkommen svårighet eller konflikt. De relativt få utskrivningarna p.g.a. verksamhetsnedläggning resp. ekonomiska skäl utgjorde också en form av avbruten placering, dock som följd av administrativa beslut och utan direkt samband med hur inskrivningen fungerade. Utskrivningar efter nämnds- eller rättsbeslut berodde också på faktorer utanför den enskilda verksamheten.

Inom ungdomsverksamheterna var andelen utskrivningar efter "egen begäran" betydligt högre än bland barnverksamheterna, men detta gäller som redovisats nästan enbart inskrivningarna på Kruton. Minskat upplevt hot, möjlighet till annat boende eller kanske påtryckningar från hemmet kan ha utgjort utskrivningsorsak för dessa flickor.

Avbrutna placeringar som följd av missnöje, konflikter eller andra svårigheter under inskrivningen förekom i viss utsträckning i ungdomsverksamheterna och i liten utsträckning i barn/föräldraverksamheterna

Barnens boende direkt efter utskrivningen hade i stor utsträckning samband med om uppdraget genomfördes under inskrivningen. Andelen barn som flyttade tillbaka till hemmet med förälder/rar var betydligt större när utskrivningen gjordes efter utfört uppdrag. Däremot var andelen barn som inte flyttade tillbaka till föräldrahemmet ungefär dubbelt så stor när utskrivningen gjordes av andra skäl. Förutsättningarna för ett stabilt boende efter utskrivningen ökar när utskrivningen görs efter utfört uppdrag.

Andelen ungdomar som flyttade tillbaka till föräldrahemmet var ungefär lika stor oavsett om uppdraget hade utförts eller ej. Däremot var det en mycket stor andel ungdomar, ungefär hälften, som flyttade ut till ett självständigt boende efter utfört uppdrag medan detta enbart gällde ett fåtal av de ungdomar som skrevs ut av annan orsak. Ett utfört uppdrag i arbetet med ungdomarna ökade väsentligt ungdomarnas möjligheter att flytta till ett självständigt boende. Kommande uppföljningar får visa om dessa resultat också kan bekräftas på längre sikt.